

"אֶחָדָה קַטְנָה"

הַפִּירֵשׁ

הסבר מרתק על הפתיחה לראש השנה בסוף

בס"ד

כולל שערי הוד והדר יבנה שיעורים שמתקיימים בימי שישי

פרשת נצבים - וילך תשפ"ד

ראש השנה התשפ"ה

מדוע לא אומרים שירה בראש השנה וביום הכיפורים?

ביאור נפלא בתשובת הקב"ה למלאכי השרת על שאלתם - "מפני מה אין ישראל אומרים שירה בראש השנה ויום הכיפורים".
בגמרא (ר"ה לב): אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, מפני מה אין ישראל אומרים לפניך שירה, לא בראש השנה ולא ביום הכיפורים? אמר להם, אפשר אני יושב על כיסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני - וישראל יאמרו שירה?

מקשים העולם- וכי דבר חיוב הוא מן התורה שעוברים עליו מי שאינו אומר שירה, עד שהוצרכו המלאכים לשאול על כך לפני הקב"ה?

ועוד נצרך להבין, מה השיב להם הקב"ה. הרי לכאורה, אדרבה, מפני טענה זו יש מקום להוסיף ולחייב שיאמרו שירה, כפי שמצינו בגמרא (ברכות נד) לדרוש את הפסוק (תהלים קא) **א) חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אֲשִׁירָה לְךָ** - חייב אדם לברך על הרעה כ-שם שהוא מברך על הטובה?

ונראה לתרץ, באופן שקושיה אחת מתרץ את השנייה וכך היתה שאלת המלאכים לפני הקב"ה: מפני מה אין ישראל אומרים שירה, הרי משום הלימוד מהפסוק **חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אֲשִׁירָה לְךָ**, ראוי שיקפידו לומר שירה אף בר"ה ויום כיפור ואף שהם ימי משפט ודין. ואם כן, אם אין ישראל אומרים שירה בזמן של דין ומשפט, הרי הם עוברים על הנאמר בפסוק זה.

ועל כך השיב להם הקב"ה, ש-מה שלומדים מהפסוק **חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אֲשִׁירָה לְךָ**, הכוונה לאחר גזר הדין. כש-בא על האדם העונש, צריך שיצדיק עליו את הדין ויתן שבח והודאה להקב"ה על הרע- כ-שם שמברך על הטובה. אבל בר"ה ויוה"כ, שעדיין נמצאים בעיצומו של המשפט ולא נגזר הדין, אם היו ישראל אומרים שירה, היה נראה שנותנים שוחד להקב"ה כדי שיזַכֵּם בדינם- והרי אסור לדיין לקחת שוחד, אפילו שוחד דברים (שו"ע חו"מ סימן ט סעי' א)- ומשום כך אינם אומרים שירה לפני בימים אלו. וזה עומק כוונת תשובתו של הקב"ה, "אפשר ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני- וישראל יאמרו שירה" והיינו, ש-היות שעדיין הספרים

פתוחים ולא נגמר המשפט - לכך אין ראוי שיאמרו שירה. ('זרע שמשון' פרשת אמור אות יז)

דבריו של הרב יאשיהו פינטו שליט"א

אנו נמצאים ימים ספורים לפני היום הגדול ראש השנה, ש-על היום הזה נאמר "היום הרת עולם". זהו היום המקודש ביותר, יום ש-כל העולם עובר בפני הקב"ה למשפט ולדין. וידוע מה שאומרים רבותינו הקדושים, שאדם יונק ושואב את כוחו מ-שבת קודש. השבת מביאה את האדם לכפרה על העוונות אחורה ונותנת את הכוח לימים קדימה. לכן בני ישראל קידשו את השבת שלפני פסח, שזה היום הגדול לעם ישראל שזכינו לצאת מעבדות לחרות, משעבוד בארץ מצריים לגאולה. השבת שלפני חג הפסח נקראת "שבת הגדול", מדוע? משום שבאותה שבת, נכתב ש- בני ישראל זכו לקבל את תעצומות הנפש, להיגאל ולצאת מהשעבוד בהמשך השבוע.

לכן, גם השבת שלפני יום כיפור נקראת "שבת שובה". כי בהמשך השבוע יש את יום הכיפורים, שזהו יום של תשובה, יום של קירבה לקב"ה. ומאיפה יונקים את הכוחות - מ-שבת שלפני.

לכן בשבת שלפני, אוספים כוחות. והשבת נקראת "שבת ישראל עד השם אלוקיך" - שבת תשובה. כי מאותה שבת, שואבים ויונקים כוח לאמצע השבוע, שעתיד להיות יום הכיפורים.

לכן, גם אנו עומדים בשבת הזו שהיא לפני ראש השנה והכוח של ראש השנה יונק מהשבת הקרובה.

זו השבת שחותמת את כל החמישים וכמה שבתות שעברנו השנה, זו השבת שאפשר לתקן בה את כל השבתות שעברנו השנה וליישר את כל הדברים העקומים שנהגנו בהם לא טוב בשנה החולפת בימי השבתות.

סגולת השבת האחרונה של השנה

ידוע בספרי הקבלה, שהשבת הקודמת לראש השנה, יש את הכוח וההארה של כל השבוע שאחרי. וההארה של ראש השנה, כתוב בספרים הקדושים, מתחילה ב'פרשת נצבים'. זה מדהים! אנחנו יכולים להיות כבר בבחינה

של "ראש השנה" כבר בשבת הזאת. "אתם נצבים" כמו שכותב הזוהר הקדוש, ש-כל שיתא יומין מתברכין. וזה העניין של השבת. כך גם אנחנו צריכים לנצל את הפרשה הזאת של "אתם נצבים". כי יש ב"תחל שנה וברכותיה", את ההארה של הברכות כולם של כל השנה הבאה עלינו לטובה.

תוספת יום טוב

מבואר בשולחן ערוך (בית יוסף סימן רסא סעיף ב'), שמצווה להוסיף מ-חול על הקודש. ולדעת רוב הראשונים, מצוות 'תוספת שבת' הינה מהתורה.

וצריך לדעת, שאין הבדל בין 'תוספת שבת' ל'תוספת יום טוב', שהרי כתוב **תְּשַׁבְּתוּ שַׁבְּתֵיכֶם**- ודרשו חז"ל, כל מקום שצריך לשבות במלאכה, צריך להוסיף מ-חול על הקודש.

ולכן גבאי או רב בית הכנסת, צריך לדפוק על הבימה לאחר תפילת מנחה ולומר לציבור, לקבל תוספת קדושת יום טוב. כיוון שבשונה בשבת, שמתפללים מנחה בזמן ומקבלים את השבת לאחר התפילה, ביום טוב מתפללים מנחה קצת מאוחר. ולאחר מכן, דורש רב בית הכנסת עד שמגיע צאת הכוכבים ומתחילים מזמור של חג. ונמצא שהציבור שוכח לקבל תוספת יום טוב ולכן צריך לעורר על כך.

וכן צריך כל אדם ללמד בביתו את אשתו ובנותיו, שבכל ערב שבת ויום טוב, כרבע שעה לפני השקיעה, יאמרו בפיהם שמקבלות על עצמם תוספת שבת או יום טוב. ואישה שמקבלת שבת בהדלקה, לא צריכה לזה. אבל אישה שלא מקבלת שבת בהדלקה, או בנות שלא באות לבית הכנסת- צריכות לקבל עליהם שבת בפיהם. וכל אדם מחויב ללמד את בני ביתו, שידעו לקבל על עצמם תוספת קדושת שבת ויום טוב.

הרבה נשים מהדרות לשמוע שופר, ליטול לזלב ולשבת בסוכה- אף על פי שאינן חייבות ואשריהן ישראל. אולם תוספת קדושת שבת ויום טוב שהן מחויבות בהן, לא תמיד הן מקיימות. ולכן צריך ליתן דגש ולהיזהר בזה מאוד, בשבת יום טוב יום הכיפורים. (אור ההלכה מועדים הלכות יום טוב הרב דוד הכהן שליטא)

סגולתו של השבוע האחרון של השנה ר' אליהו לאפיאן זצ"ל בספרו "לב אליהו", מביא בשם ספה"ק, שיש כוח בכל יום מהשבוע האחרון של השנה, לתקן את אותו יום מ-ימות השבוע של כל השנה כולה.

השבת האחרונה של השנה היא שבת חשובה ביותר ויש במעלתה לתקן ממש, את כל מה ש-ח"ו טעינו במשך כל השנה כולה. לכן ראוי בשבת זו, להוסיף מ-חול על קודש מוקדם יותר וכן ראוי להחמיר בה את כל החומרות, למרות שבמשך השנה אנחנו לא נוהגים אותן, כדרך מה שמובא בהלכות ראש השנה, על חומרת כשרות המאכלים במשך עשרת ימי תשובה.

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם (כ"ט - ט)

רש"י כותב (בפסוק י"ב)- ומדרש אגדה, למה נסמכה פרשת "אתם נצבים" לקללות? לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים, חוץ ממ"ט שבתורת כהנים, הוריקו פניהם ואמרו: מי יוכל לעמוד ב-אלו? התחיל משה לפייסם- "אתם נצבים היום", הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כליה והרי אתם קיימים לפניו.

התוספות בפסחים (ק"ז) אומר, שבספר תהילים יש קמ"ז פרקים. ואף שבספרי תהילים שבזמננו יש ק"נ פרקים, מ"מ לפי החלוקה המובאת בחז"ל פרקים א'- ב' מחוברים ויש בפרקי הלל שני פרקים שצריכים להיות מחוברים. ויש סה"כ קמ"ז פרקים כנגד חייו של יעקב אבינו - קמ"ז שנים .

אומר ה"חתיים סופר"- גם קללות יש קמ"ז. מ"ט קללות בתורת כהנים פרשת בחוקותי ועוד תשעים ושמונה בפרשת כי תבוא, בסה"כ מאה ארבעים ושבע קללות - "תהילים" כנגד הקללות. ה"תהילים" מגינים מכל הקללות .

אבל ב"י שמעו יותר ממאה ארבעים ושבע קללות, כמו- **גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת יעלם ה' עליך עד השמדך** (כ"ח - ס"א). יוצא, שתהילים לא מספיקים נגד הקללות, שהרי יש יותר ממאה ארבעים ושבע קללות!

זוהי מה שאומר רש"י - בני ישראל שמעו זאת והוריקו פניהם ואמרו: "מי יכול לעמוד ב-אלו, שאין לנו תהילים כנגד זה?! ואז התחיל משה לפייסם - "אתם ניצבים היום כולכם". ובמה פייסם? אמר להם, הכוונה שהתרופה של ב"כל חולי וכל מכה אשר לא כתוב", הם ה-ייסורים ומיתת צדיקים.

אם כך, אין לכם מה לדאוג. שתי קללות אלו, הייסורים של הצדיקים והמיתה של הצדיקים, הם עצמם מקיימים אתכם. וזה שאמר להם משה, וַיִּצְוֵנו ה' ... כְּהַיּוֹם הַזֶּה, כהיום הזה - שהוא קיים הוא מאפיל ומאיר. שהנה משה עומד למות וכבר יהושע נמצא.

כשהיה הגר"ח מוואלז'ין זצ"ל מגיע בסליחות, לקטע בעזרא הסופר שאמר וְאָמַרְהָ אֱלֹהֵי בְּשֵׁתִי וְנִכְלַמְתִּי לְהַרִים אֱלֹהֵי פְנֵי אֱלִיךָ כִּי עֹנֵתִינוּ רַבּוֹ לְמַעַלְהָ רֵאשׁ וְאַשְׁמַתְנוּ גְדֻלָּה עַד לְשָׁמַיִם, היה חוזר על זה כמה פעמים בהתרגשות נוראה ובבכיות נוראות/ ואמר: הלא עזרא הסופר מעיד על עצמו, שאין לו עזות פנים לעמוד לפני הקב"ה מרוב בושה מחטאיו. ומה אנחנו יְתַמִּי דִּיתַמִּי לעומתו נוכל לומר אחריו. על עזרא הסופר נאמר, שאילו היה בזמן משה רבנו - התורה היתה ניתנת על ידו, אלא שמשה רבנו הקדימו....

מן הגרי"ז זצ"ל, היה חוזר ואומר בשקט לעצמו - סֵמֶר מִפְּחָדְךָ בְּשָׂרִי וּמִמְשַׁפְּטֶיךָ יֵרָאֵתִי. ועוד אמר, שכמה שבועות לפני ראש השנה אין לו טעם באוכל, כיון שהוא נזכר בפחד יום הדין.

מן הגרי"ז זצ"ל היה אומר, שישנם הרבה אנשים ש-רגועים בימי הדין ומדמים שהם בעלי ביטחון. אך באמת אין הם בעלי ביטחון, אלא אדרבה, יש להם חיסרון באמונה, שאינם מרגישים כלל את גודל הפחד מיום הדין. ונמצא, ש-מה שהם רגועים - אינם מחמת ביטחונם בהקב"ה, אלא מחמת חוסר האמונה במשמעות המשפט.

זוהי אינו נחשב לביטחון כלל. כי בעל ביטחון, הוא רק מי שמרגיש את גודל הצרה ויודע, שמצד המציאות יש סכנה גדולה ביום הדין. ומרוב פחד, הוא מזדרז להרבות בצדקה ותשובה ומעשים טובים ואז הוא שם את מבטחו

על הקב"ה - והוא נחשב לבעל ביטחון אמיתי, ש-רגוע מחמת בטחונו בה ולא מחמת העדר ידיעת הצרה.

שנינו (ברכות ד ע"א): לֹאֵל אֶמְנָתִי לְרֵאוֹת בְּטוֹב ה' בְּאֶרֶץ חַיִּים. תנא משמיה דרבי יוסי, למה נקוד על "לולא"? פירש רש"י: לדרוש את הנקודה, שהיא ממעטת את משמעות הכתוב. לומר שלא דבר ברור היה לו, לראות ב-טוב ה'. "לולא", לשון: אם לא.

אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: 'ריבונו של עולם, מובטח אני בך שאתה משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא, אבל איני יודע אם יש לי חלק ביניהם אם לאו, שמא יגרום החטא'. ואם דוד המלך פחד, אנו מה נענה אחריו? אל לנו לדאוג לדוד המלך, מקומו בעולם הבא מובטח. אבל חרדה זו צריכה ללוות כל אחד מאתנו!

ה'חפץ חיים' זצ"ל הגיע לעיר קריניק, במסגרת מסע מפרך שערך לעת זקנותו, לעורר לתרום ל-ועד הישיבות שייסד. הישיבות הגיעו באותם ימים עד ל-'פת לחם' פשוטו כמשמעו וה'חפץ חיים' ייסד את הוועד שיתמוך בכל ישיבה כצרכיה. לקראת בואו, שָׁכְרוּ אֶת הָאוֹלָם הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר בַּעִיר וְהַמוֹנִי הַיְהוּדִים גִּדְּשׁוּ אֶת הָאוֹלָם הָעֵנֵק מִפֶּה לִפֶּה, לַחֲזוֹת בַּצְּדִיק הַנֶּעֱרָץ. עַד כִּדִּי כִּךְ דַּחוּס הָיָה, שְׂכָאֲשֶׁר הִגִּיעַ - לֹא יָכְלוּ לִפְלֹס לוֹ דֶּרֶךְ בַּקְּהָל! הוֹשִׁיבוּהוּ עַל כִּסֵּא וְהַעֲבִירוּ אוֹתוֹ מֵעַל לְרֵאשֵׁי הָאֲנָשִׁים, מִיַּד לַיָּד, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְבֵימָה.

זקן מופלג היה וחלש מאד. את המסע ערך במסירות נפש להחזקת התורה. בחולשתו הרבה, לא היה בכוחו לומר יותר מכמה מילים שנשמעו בחרדת קודש ואני זוכר כל מילה: "מורי ורבותי - הגמרא אומרת (קדושין מ ע"ב, סנהדרין ז ע"א), שאין תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה. זו השאלה הראשונה שעליה נדרש לענות לאחר מאה ועשרים. כמה למדת? וכמה תמכת בלומדי התורה? מה נענה ליום הדין? ופרץ בבכי וכל הקהל אתו! מה תקוותנו, אם כבר בשאלה הראשונה נעמוד במבוכה, בלא תשובה?

ה'חפץ חיים' זצ"ל נכנס פעם לבית הכנסת וראה שהמתפללים מגחכים. "מה העניין?" שאל. סיפרו לו שב-איישישוק, מהלך כמה עשרות קילומטרים מראדין, מתקיים יריד. סוחרי ראדין נסעו למכור ולקנות. והנה הגיע משוגע העיירה, עייף ויגע והכריז: "באתי מהיריד!" רגלי הלך וחזר. התעניינו, "מה לך וליריד?"

והרים ידו, אגודלו צמודה לאצבעו: "בקש שם מסוחר קמצוץ טבק להרחה וקבל!" צהל: "עשיתי את העסק הטוב ביותר! כולם שילמו כסף עבור סחורתם ואני קבלתי חנם!" הצדיק את המוניטין שלו כמשוגע: "לכתת רגלים עד איישישוק, בעבור קמצוץ טבק?"

נד 'החפץ חיים' בראשו ועצב ניבט מעיניו: "עד שלועגים לו, נרחם על עצמנו!". לא הבינו והסביר: "הנשמה הקדושה, מקורה בגבהי מרומים, השתלשלה דרך כל העולמות עד עולמנו. לשם מה, מדוע? - כי כאן היריד! כאן אפשר ללמוד תורה ולסגל מצוות, לעמוד בניסיונות ולרכוש סחורה יקרה ונכבדה, שמשלמים עליה שכר עצום ורב, נצחי ומאיר בעולם העליון. יום יבוא ותשוב למקורה. יקדמוה בעניין: 'מה הבאת מהיריד בו שהיית?' ומה תראה - קמצוץ טבק...!?" (מתוך 'והגדת' אלול וראש השנה)

גם על המחשבות

עלינו לקחת בחשבון, שכאשר דנים את האדם ב-שמים, מדקדקים אתו לא רק על מעשיו, אלא גם על מחשבותיו, על כך נאמר בתפילת מוסף של ראש השנה: "כי זכר כל היצור לפניך בא, מעשה איש ופקודתו וגו' מחשבות אדם ותחבולותיו". את הכל יערכו אז לעיני האדם, שנאמר "אוכיחך ואערכה לעיניך". ומה גדולה תהא הבושה, אם יתגלו אז המחשבות הפסולות (לקח טוב).

ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם... ואמרו כל הגוים על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת מה חרי האף הגדול הזה: ואמרו על אשר עזבו את ברית ה' אלהי אבתם אשר כרת עמם בהוציאו אתם מארץ מצרים:... ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקלו

ככל אשר אנכי מצוך היוזם אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך: (דברים כ"ט א-כ"ד, ל' ב')

בפרשת השבוע, התורה מתייחסת ל-דור 'אחרית הימים' שזה בעצם הדור שלנו, כפי הסימנים שנתנה לנו המשנה בסוטה מט' - והיא פורסת בפנינו את מצבנו הירוד והרדוד בכל המישורים והתחומים, הן ברוחניות והן בגשמיות. ולאחר מכן, שואלת התורה את השאלה המעסיקה את כולנו, שאלה עמוסה ב-דם ודמע ושאול ושכול וסבל וכאב וצער ויגון, שאלה שעומדים מאחוריה אלמנות ויתומים וחולים ורעבים - מה חרי האף הגדול הזה? מפני מה ה' רגוז כל כך על בניו היקרים? מדוע מידת הדין רובצת על עם ישראל? למה הם לא זוכים למנוחה ולנחלה ולשקט ולשלווה?

והיא עונה לנו תשובה חדה וברורה: ואמרו על אשר עזבו את ברית ה' אלהי אבתם אשר כרת עמם בהוציאו אתם מארץ מצרים: עזיבת התורה וההתעלמות מהבורא וממצוותיו - הם סיבת הצרות והתלאות שפוקדות אותנו. הם סיבת העוצמה והרשעות של שונאינו הקמים עלינו ומאיימים לכלותינו... המחלות חשוכות המרפא הנוגסות בנו ללא רחם... הצרות והתלאות שאנו עוברים בחינוך הילדים וכו'. זו תוצאה ישירה של התעלמות מהבורא ותורת משה - מי יותר ומי פחות. וכיון שכך, ברור שהתרופה למצבינו היא 'רוחנית' בלבד.

בורא עולם מבטיח, שאם נתקרב אליו ונדבק במצוותיו - הוא ירחם עלינו. וכבר יודעים אנו שרחמי ה' אינם מוגבלים והם מכילים בתוכם את הישועה בכל התחומים ובאמצעותם ניתן לקבל אפילו ניסים מעל הטבע.

כוחה של תשובה וההוכחה לכך, לפני בערך 2700 שנה, שם אנו מוצאים את הנתונים הבאים: היה נביא קדוש שקראו לו חזקיהו - ומובא בחז"ל שהיה ראוי להיות משיח. ולחזקיהו היה בן ב-שם מנשה, שהיה ההפך ממנו 180 מעלות.

וכדי להבין את עוצמת רשעותו של מנשה - נעלה כאן מספר קווים לדמותו: מנשה עבד את כל סוגי ע"ז שהיו בעולם וסחף אחריו

המונים מבני ישראל (מלכים ב' כ"א י"א) ואף העמיד צלם בהיכל בית המקדש. (שם כ"א ז')

מנשה התאכזר על זרעו והעביר את בנו ב-אש, לכבוד העבודה זרה שנקראת 'מולך'. ידיו היו מגואלות בדם רב ולא היה לו כל רגש לחיי אדם ובגללו רבים וטובים מעם ישראל, נחלשו גם הם בשפיכות דמים.

מנשה רצח את סבו ישעיהו הנביא ונלחם בשאר נביאי ה'. מנשה קלקל ודרדר את עם ישראל וגרם להם להיות רעים במעשיהם יותר מהגויים רח"ל.

למנשה היו "מעלות" נוספות ובספר 'דברי הימים' התורה כותבת עליו את "השבחים" הבאים: **וְעוֹנֵן וְנַחֵשׁ וְכַשֵּׁף וְעֵשָׂה אוֹב וַיְדַעוּנִי... הַרְבֵּה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי ה' לְהַכְעִיסוֹ. וְהַתּוֹרָה מַעֲיָדָה, שֶׁמִּנְשָׁה מֵרַד בַּה' לְהַכְעִיס' וְלֹא לְתִיבּוֹן'. (מלכים ב' כ"א ו' מלבי"ם)**

עד כאן תקציר לדמותו של מנשה הרשע- ואין פלא שהתנ"ך תולה בו את סיבת חורבן בית המקדש הראשון.

הזמן חלף ומנשה המשיך במעשה פשע ורשע, תוך כדי התעלמות מוחלטת מאזהרות הנביאים, עד ש-סאתו הוגדשה. בורא עולם החליט למצות עמו את הדין וגרם ש-שרי הצבא של מלך אשור יתפסו את מנשה ויאסרו אותו בשלשלות של נחושת ויביאו אותו לפני מלכם. מלך אשור החליט להרוג את מנשה במיתה משונה והכניס אותו לסיר נחושת ענק והתחיל לבשל אותו (ירושלמי סנהדרין פ"י ה"ב)

מנשה ראה שרגעיו ספורים והתפלל לעבודה זרה שתציל אותו, אך האליל אכזבו. הוא התפלל לאליל נוסף והנה מתברר ש-גם אליל זה מזויף. מנשה החליט ללכת על כל הקופה והחל להזכיר את כל האלילים. אלוקי פעור, המולך, הבעל, מרקוליס, מר-מתוק, מר-מרק - אך כולם אכזבו אותו והתברר לו שכולם מזויפים. ובינתיים... הוא רוקד בסיר. לא משמחה - אלא מפני שהוא כבר לא יכול יותר ולא ידע מה לעשות!

לפתע מנשה נזכר, שאביו לימדו פעם שני פסוקים שכתוב בהם בצר לך... וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ... כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ

לא ירפך ולא ישחיתך... אביו לימדו שיש א-לוקים ב-שמים שהוא 'כל יכול' ומנשה החליט לפנות לא-לוקים הזה ואמר לפניו כך: א-לוקים שבשמים! אם תעזור לי לצאת מהסיר הלוהט, סימן שאתה א-לוקים אמת. אך אם לא תושיעני - זה סימן שאתה כמו כל האלילים שהזכרתי מקודם - חס ושלום.

ומבואר בגמרא, שמלאכי השרת נלחמו בכל כוחם, כדי למנוע מתפילתו של מנשה לעלות לרקיע. אך א-לוקים חתר חתירה מתחת כיסא הכבוד והכין פתח מיוחד, כדי שתפילתו של מנשה תגיע לכיסא הכבוד. והוא הורה ל-רוח לשלוף את מנשה מהסיר הלוהט - ולשאת אותו למקום אחר וכך מנשה ניצל. עד כאן השתלשלות הדברים.

ועל הסיפור הזה, שואל הרב פינקוס זצ"ל שאלה עצומה: הרי מנשה היה במצב קשה, מלך אשור בישל אותו בסיר לוהט ולא היה לו כל סיכוי לשרוד את המצב הזה. אם כן, כיצד הוא העז להתיהר ולהתחצף כל כך לבורא עולם - תוך כדי שהוא מבקש את עזרתו? כיצד הוא העז לומר ל-ה' 'אם לא תעזור לי - סימן שאתה כמו כל האלילים?' מה ההיגיון, שבורא עולם יושיע אותו עם חוצפה שכזו? והפלא הגדול הוא, ש-ה' שמע את תפילתו! מה קורה כאן? כיצד זה יתכן?

ענה הרב פינקוס זצ"ל תירוץ נפלא ועצום, שהוא יסוד ענק ביהדות: מנשה כלל לא התחצף ל-ה', אלא הוא אמר לפניו חשבון עמוק מאוד: א-לוקים! אני יודע שחטאי רבים ואיני ראוי לנס. אך סיפרו לי שאתה "כל יכול ובלתי מוגבל"... אמרו לי שלרחמיך אין גבול... כעת אני בצרה קשה ומבקש את עזרתך- ואתה חייב להושיע אותי. אלא מה תאמר, שאני רשע גדול ומחמת זאת, אין בכוחה של מידת הרחמים להוציאני?! אם כן מתברר שאתה מוגבל... של-מידת רחמיך יש גבול... וכיון שכך, הרי אתה כמו שאר האלילים. הם מוגבלים - וגם אתה מוגבל חס ושלום. והרי סיפרו לי שאיך מוגבל, לכן אתה מוכרח להצילני .

אמר ה', למרות שמנשה הגדיל להרשיע ולפי מידת הדין לא מגיע לו שאושיעו, הרי הוא לא עשה תשובה ולא ישב בתענית ולא תיקן את

אשר עיוות - למרות זאת אני חייב להצילו! אם לא, הרי אני נועל דלת בפני בעלי תשובה שעלולים לחשוב שרחמי ה' מוגבלים חלילה- והרי זה לא נכון. מיד באה רוח ושלפה את מנשה מהסיר, כאן תם הסיפור ועמו המסר האדיר:

יהודי יקר. דע לך, ש-רחמי ה' אינם מוגבלים ובכוחם להושיע את האדם מהמצב הכי קשה - למרות ש-כל הסיכויים כנגדו. ועם מידת הרחמים, ניתן אפילו לעוף מ-סיר לוחט אל חוף מבטחים - ולהינצל מהצרות הכי קשות! ואת המתנה הזו בורא עולם מבטיח לנו בפרשתנו, אם נשוב בתשובה באמת ונחפש את קרבתו. ואיך זה עובד? מה הסוד של הנוסחה הזו? **'מידה כנגד מידה'**! ובניסוח נוסף של חז"ל זה נקרא- "במידה שאדם מודד בה מודדים לו" (סוטה א' ז)

כאשר האדם היהודי שב בתשובה מלאה על חטאיו ומקיים את המצווה של **וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹקֶיךָ**, באותו רגע בורא עולם נוהג עמו באותה מטבע- ומתקיים בו המשך הפסוק **וְשָׁב ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ**. ואם האדם מוקף במידת הרחמים, ממילא הוא מוגן כבר מכל הצרות.

ראינו שלושה שלבים שהתורה מתארת לנו את צרותינו. התורה מגלה לנו שזה בגלל שעזבנו את הבורא ונטשנו את מצוותיו, התורה מודיעה לנו שהפתרון לצרותינו זה להתחזק במצוות ולחפש את קירבת ה'. ועל ידי זה, נזכה ש-ה' ירחם עלינו וישוב אלינו וישכון בתוכנו- וממילא כל הצרות כבר ייעלמו מאתנו.

אין ספק שהדברים הללו חדים ברורים ומובנים, לכל מי שהאמת נר לרגליו והשכל הישר יוקד בראשו. ואנו מודים למלך העולם, על שגילה לנו זאת בצורה ברורה ולא הותיר אותנו באפילה.

אלא שבכל זאת, מיתמרת ועולה שאלה מעניינת. ידוע הדבר ומפורסם העניין, שבתורתנו הקדושה הכול מדויק ומדוקדק ואין דבר כזה 'מקרה או סתם'. וכיון ש-כך, **נשאלת השאלה**: באופן קבוע קוראים את פרשת 'ניצבים' בשבת שלפני ראש השנה. ומדוע דווקא בעיתוי הזה? למה לא בזמן יותר פיקנטי?

התשובה על כך פשוטה! בראש השנה אנו עומדים למשפט וגוזרים עלינו כל מה שיקרה אתנו במשך השנה הבאה- ובורא עולם חפץ שנזכה בדין. משום כך, הבורא נותן לנו להיחשף לדברים הללו ולהפנים את הפסוק של **וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹקֶיךָ וְשָׁמַעַתְּ בְקִלּוֹ... וְשָׁב ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ**, כדי שנאמץ את הסגולה הזו וננצל את קירבת ה' - ובזכות זה נפעיל עלינו את מידת הרחמים ונזכה ב-דין.

מי שמנצל את הימים הללו ושב בתשובה כראוי, לא רק שהוא מפעיל עליו את מידת הרחמים וזוכה ב-דין בראש השנה, אלא הוא גם זוכה לתשובה מושלמת ברמה גבוהה ביותר. ואפילו עוון **חילול ה'** החמור שצריך ייסורים למרקו - גם זה נמחל לו באותו רגע.

אדם העושה תשובה ביום רגיל מימי השנה - אזי הוא מקבל את המחילה המושלמת על ידי תהליך, כמבואר בגמרא בסוגיית 'ארבעה חילוקי כפרה' (יומא פ"ו ע"א). אבל כאשר האדם עושה תשובה 'בעשרת ימי תשובה', באותו רגע הוא זוכה למחילה מושלמת ללא שום תהליך, אפילו על עבירות חמורות כמו חילול ה' (עיין בספר 'המפתח' על הרמב"ם הלכות תשובה פ"ב ה"ו, ד"ה ומיד היא מתקבלת)

איך אפשר לברך שהחיינו,,,

במהלך חודש אלול, הגיעה אל מן הגר"י זילברשטיין פנייה חריגה, בבקשה להקדיש את 'שיעור הרופאים' הקבוע שהוא מוסר, לעילוי נשמתו של יהודי שנרצח בפיגוע בבקעת הירדן.

מי שפנה אל הרב היה ד"ר יונתן שוסהיים, בנו של ד"ר אלי-יוסף שוסהיים ז"ל, יו"ר אגודת "אפרת", ש-בתו תחי' היתה אמורה להתחתן בסוף חודש תשרי עם יהונתן דויטש הי"ד.

הפיגוע הנורא בו נרצח, היכה בהלם את כל בני המשפחה, כיון ש-דודו של ההרוג נהרג אף הוא בצבא לפני כ-30 שנה ויהונתן הוא בנו של אחי-ההרוג ההוא ונכדו הבכור של ר' חיים דויטש, פסיכולוג-קליני דתי ידוע, שהתגורר במשך שנים רבות ב'בית וגן' בירושלים וכיום בגבעת שמואל.

האבל היה גדול, גם ברחבי העיר בית שאן בה התגוררו הוריו של יהונתן, שהתנדבו במסגרות הקהילתיות של העיר. ההרוג הי"ד, היה גם אחד המתנדבים המסורים של העיר.

הפיגוע בו נהרג דויטש, בוצע ע"י מחבל שנהג ברכב ועקב אחר מכוניות חונות וכשאיתר את זו של יהונתן הי"ד, התקרב אליו וירה בו מטווח קצר. בשל היותו היחיד בכביש, מלבד הנרצח, הצליח המחבל הנתעב להימלט, ורק כעבור זמן איתרוהו וחסלוהו.

ד"ר יונתן שוסהיים, שיגר אל מרן רבינו שליט"א מכתב כאוב ובו הוא כותב כדלהלן: בתי אמונה תחי', היתה מאורסת עם הבחור המיוחד יהונתן דויטש והיתה מיועדת להתחתן בכ"ז תשרי תשפ"ה. יהונתן נסע ביום המר והנמהר ז' מנחם-אב, בכביש הבקעה סמוך ליריחו ונרצח על ידי בני עוולה, הי"ד.

יהונתן יעקב בן אורי יוסף הי"ד, היה איש מיוחד ונדיר שנגע בהמון אנשים והלווייתו ההמונית נגעה בכל רבדי העם. אבקש שהרב יקדיש את שיעורו לעילוי נשמתו הטהורה ושהרב יתפלל עבור בתי אמונה בת פרידה תחי', שיום לפני תשעה ב-אב, הפכה להיות גרועה מהאשה המתוארת בקינה: אֵלֵי צִיּוֹן וְעָרֶיהָ, כְּמוֹ אִשָּׁה בְּצִרְיָהּ, וְכַבְתּוּלָה חֲגוּרַת שָׁק, עַל בַּעַל גְּעוּרֶיהָ...

"ברצוני לשאול, מה יהיה עליי לכוון ולשדר לבני ביתי, כולל בתי תחי' (ארוסתו של יהונתן הי"ד), כאשר נעמוד בשלחן ראש השנה ונברך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה?"

זו שאלתו של הדוקטור שוסהיים- ומרן הגרי"ז משיב לו: בשנת תש"ה, שהה האדמו"ר רבי ישראל מבלאז'וב זצ"ל, במחנה ההשמדה ברגן-בלזן. בימי החנוכה, הוא השיג מעט מרגרינה ועשה את הפתילות מחוטים וכך הדליק נרות חנוכה, על קליפות תפוחי אדמה.

לאחר שבירך את שלוש הברכות 'להדליק נר חנוכה', 'שעשה נסים' ו'שהחיינו', ניגש אליו אחד היהודים ושאל אותו בכאב: אני מבין איך סיכנת את נפשך להדליק נרות חנוכה ואיך בירכת את שתי ברכות הראשונות 'להדליק נר

חנוכה' ו'שעשה נסים'. אבל יסביר לי הרבי, כיצד היה יכול לברך בשעה קשה זו את ברכת 'שהחיינו', כשאלפי יהודים מתייסרים ואחרים מובאים למוות?! האפשר לברך כך שהחיינו!?

והרבי השיב לו: גם אני שאלתי את עצמי, כיצד לברך שהחיינו בשעה נוראה זו. אולם את המצווה של הדלקת הנרות עשינו בצנעה ופתאום ראיתי, שמאות איש סיכנו עצמם ובאו להשתתף במצווה זו. אני שואל אותך, על דבר כזה לא הייתי צריך לברך שהחיינו! כשלמרות כל מה שאנחנו עוברים, עם ישראל נשאר דבוק בבורא עולם! כאשר הבחנתי, שמאחורי עומד קהל גדול של יהודים מעונים, המוכנים להתייטר ואף למסור את נפשם על יהדותם - על זה בירכתי שהחיינו! וממש ראיתי ב-חוש מה שכתב ב'חובת הלבבות' (שער אהבת ה' פרק א') שאחד החסידים היה קם בלילה ואמר: אלוקיי, הרעבתני וערום עזבתני ובמחשכי הלילה הושבתי ובעזך וגדלך נשבעתי! אם תשרפני באש - לא אוסיף כי אם אהבה אותך ושמחה בך, דומה למה שאמר: הן יקטלני לו איחל.

עם ישראל, סיים הרב שליט"א את תשובתו לד"ר שוסהיים, נמצא כעת במצב קשה מאוד. אבל בכל אופן, רואים שמתחזקים באמונה ובאהבת ה' ועם כל הקושי של הגלות, רק מוסיפים אהבה לה' - ועל זה בוודאי אפשר לברך שהחיינו. וייתן לנו ה', שנזכה לראות בישועת עם ישראל, אמן.

כך כותב הרב משה רייס שליט"א בספרו "מראש צורים". נאמר: יפה צעקה לאדם, בין קודם גזר הדין ובין לאחר גזר הדין, אע"פ שנכתב ונחתם גזר הדין שאינו לטובה. הצעקה להקב"ה מעמקי הלב, יש בכוחה לבטל את גזר הדין. לעיתים, הצרה מגיעה אל האדם כדי לעוררו לזעוק ולבקש רחמים. לא אחת האדם נמצא ב"תרדמה" ובהסתר פנים וכדי לעוררו, מביא עליו הקב"ה ייסורים ורק אז הוא נזכר בקיומו של הבורא.

על כוחה של תפילה והשתדלות, נוכל ללמוד ממעשה מרגש עד מאוד: לפני שנה ומחצה, יצאו בתקופת הקיץ שבעה בחורי ישיבה, לרחוץ בחוף ימה של חדרה. לאחר כניסתם

למים, נלכדו שניים מתוכם בתוך מערבולת. אחד ניצל אך נפצע אנושות ולאחר תקופת מה נפטר רח"ל. ואילו רעהו, בחור בשם אלירן דהן, נותר בתוך המים ולא יצא. חבריו שדאגו לגורלו הזעיקו את המצילים, אך כל המאמצים לאתרו עלו בתוהו. לאחר שעבר זמן מה, החליטו להזעיק את הוריו ולדווח להם על האסון. ההורים, תושבי צפת, חשו מיד למקום אך גם הם לא היה בכוחם להציל את בנם. בינתיים ירדה החשיכה וחיל הים עם קבוצת צוללנים הוזעקו למקום, בניסיון לאתר לפחות את הגופה.

על החוף התקבצו כחמש מאות איש, חברים וידידים של המשפחה. וכך במשך ע-ש-ר-י-ם ו-א-ר-ב-ע שעות, הם עומדים מחוץ למים ומחכים לאות של... מוות... לבסוף, אותרה הגופה ע"י אחד הצוללנים בין שני סלעים וזאת יממה לאחר שהחלו החיפושים. האב והאם, שעדיין עמדו בחוף וראו את בנם יחידם ללא רוח חיים, כמעט גם הם שבקו חיים.

בן זה, יחיד להוריו בגיל 17, נולד לאחר כ-12 שנות עקרות ואין ספור ניסיונות להביא ילד לעולם. משך כל השנים הללו, גידלוהו ההורים וטיפחוהו כדי שיגדל לבן תורה- והנה בבת אחת נגוז החלום. הבן היחיד שהיה משאת נפשם- איננו, כי לקח אותו א-לוקים. ההלוויה שנערכה באותו יום, הייתה מן הגדולות והכואבות שידעה צפת. אלפים ליוו את הבן היחיד למנוחת עולמים. קשה לתאר את ההרגשה של אישה, שבגיל 50 נותרה עם בעל ללא בן ממשיך דרכם. אנשים שהשתתפו בהלוויה מעידים, כי לא ראו מימיהם זעקות אם ושברון לב, כפי שראו בהלוויה זו. המונים נהרו מכל עבר, כדי לתת כבוד אחרון לאלירן ולנחם את הוריו. אבל מי יכול לנחמם?! מי יכול לפצות את פיו ולומר מילה!?

האם עמדה על דוכן ההספד, מול גופתו העטופה בטלית של בנה ומיררה בבכי: "מה חטאנו לך, ריבונו של עולם, ששרפת אותנו בשריפה זו?! מדוע לקחת את בננו יחידנו?!" כל סכרי העיניים נפרצו. כאבה של האם שטף את כולם. היא המשיכה בדבריה: "אנא ממך, ריבון העולמים, אני מתחננת אליך ומבקשת

ממך, שתעשה לנו נס ותחזיר לנו את אלירן שלנו!". האב כיסה את עיניו בכף ידו. מסדר ההלוויה הרכין את ראשו. גניחות בכי נשמעו מכל עבר. הגופה לא נעה ולא זעה. האם המשיכה לייבב: "אנא, ריבונו של עולם, עשה לנו נס! עשה לנו נס..." קולה נבלע במרומים ומסע ההלוויה הכואב מאין כמוהו יצא לדרכו, בשבילי בית העלמין העירוני.

בעת השבעה, הוצפו ההורים השכולים באינספור מנחמים ומיד לאחר מכן חזרו שניהם לעבודתם. הם ידעו שאם יישארו בביתם, יצופו הזיכרונות על אלירן מכל פינה ולא ייתנו להם מנוח. האב ישראל, חזר לעבודתו כמנהל מכללה והאם חזרה לעבודתה כמורה ללשון ולתנ"ך. למרות המקרה הנורא, לא חדלו בני הזוג להתחזק באמונה. הם רכשו סידורים והדביקו על כל סידור, מדבקה לעילוי נשמת אלירן. כל בת בבית הספר שבו לימדה האם, קיבלה סידור כזה. בכל יום, כאשר האם הגיעה לבית הספר, פנתה קודם לחדר התפילה כדי להתפלל עם התלמידות. כאשר הגיעה בתפילה למילים- "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת..." מלאו עיניה דמעות, שזלגו ללא הרף על הסידור. לעיתים, אף ביקשה ממורה אחרת שתחליפה. גם כאשר לימדה את פרשת העקידה בשיעורי התנ"ך נשנה הדבר.

הרב דניאל אוחיון שליט"א מספר: לאחר השלושים, החלטתי לנסוע לצפת יחד עם אחי למרות שאיני מכירם, על מנת לנסות ולעודדם. בשעת לילה הגענו לביתם הענק, שנותר כעת כמעט שומם וניסינו לדבר על ליבם. אודה כי המילים נעתקו מפי ולא ידעתי, כיצד ניתן לעודד אדם שאיבד את כל עולמו ובמה לנחמו. לבסוף אמרתי ל-אב, שבאמת אין לי מילות נחמה ואיני יודע כיצד לעודדו, כי אין ספק שהמקרה קשה מאוד וכל מילה עלולה להחריף את הצער.

לפני לכתי, אמרתי ל-אב כמה משפטים, שאולי יתנו לו קצת פתח של תקווה: "דוד המלך ע"ה אומר בתהילים במזמור כ' - יענך ה'... ימלא ה' כל משאלותיך. דע לך, שלקב"ה דרכים משלו כדי להושיעך- ועוד תראה

ישועות. והעיקר - כדאי מאוד להתחזק בתפילה!". הזכרתי ל-אב, ש-גם שרה אמנו ע"ה הייתה עקרה וילדה את בנה יצחק רק בגיל תשעים, אם כך גם אשתך בע"ה יכולה להיוושע גם כן ובעיקר בזכות התפילות שלכם". כך סיימנו את שיחתנו ונפרדנו בכאב, עם ציפייה לבשורות טובות.

לאחר כשנה וחצי מפגישתנו, אני מקבל שיחת טלפון מרגשת ביותר מאחי המודיע לי, כי אני נקרא לברית מילה של תאומים מאותה משפחה בצפת! היה לי קשה להאמין. האישה בת החמישים, במשך שנים עוברת סדרות טיפולים ומכל זה נולד בן אחד וכעת תאומים - שני בנים. למרות שטקס הברית נערך בצפון, בחצור הגלילית, החלטתי לנסוע ממרכז הארץ, כדי לראות בעיני את הנס הגדול. אני נכנס לאולם ורואה את האב מחזיק בבן אחד ואת אשתו מחזיקה בבן השני - ואיך אפשר שלא לבכות ולהתייפח... והנה מגיעה עת הברית וכל הקהל, שלפני כשנה וחצי השתתף בהלוויה המצמררת, הגיע הפעם לשמחה הכפולה. האב, בקול חנוק מבכי, מברך: "ברוך... שהחיינו וקיימנו..." וכל הקהל בבכי בקול אחד, משלים את הברכה "והגיענו לזמן הזה". הבנים נקראו ב-שמות המגלים אהבה וחיבה: דוד ו... יהונתן.

לאחר הברית, ביקש האב לומר מספר מילות הודיה להקב"ה: "לפני כשמונה עשרה וחצי שנה, נולד בנו הראשון לאחר 12 שנות עקרות. בייסורים לא קלים, זכינו לבסוף לחבוק בן. במשך כל השנים גידלנו את בנו היחיד. השקענו בו את כל מרצנו וכוחותינו וקיווינו, ש-בן זה לפחות יביא כמה בנים ובו אוכל להנציח את שם אבי. והנה ביום בהיר אחד, הקב"ה גנז את חלומנו. בנו היחיד, שחיפש לרחוץ בחוף נפרד- טבע בים... אינני יכול לתאר לכם את ההרגשה, להישאר זוג כבני 50, ללא ילדים וללא סיכוי להביא ילד לעולם.

המעניין הוא, ששנה וחצי לפני שבננו טבע, החלטנו להפסיק את הטיפולים, כי לא ראינו שום סיכוי בגיל הזה לזכות ב-בן. אמרתי

לאשתי, שכנראה זהו רצון הבורא וכך נגזר עלינו משמים... לאחר ה'שבעה' חשתי באיזה שהוא דחף, ש-אולי בכל זאת אנחנו עוד יכולים לצפות לנס משמים. אמרתי לאשתי: 'הרי גם אמותינו היו עקרות. ולמה הקב"ה עשה כך? הרי הן היו נשים צדקניות ובכל זאת היו עקרות, ובגמרא (יבמות סד) נאמר: מפני מה היו אבותינו עקורים? א"ר יצחק: כי הקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים. אולי הקב"ה מתאוה לתפילותינו? אולי עכשיו, כדאי שנשקיע את כל כוחנו בתפילה. נזעק, נתחנן, נדבר אל ה'. נתפלל אחרת, ברגש, ב-חיל, ברעדה. וכדי שהנס לא יחול על דבר ריקם, נחדש שוב את הטיפולים. ומנגד, תקוותנו הייתה שמתפילותינו ותפילת הרבים שהתפללו לישועתנו - נייענה". ואכן, כך היה. ולפלא - בניסיון הראשון הקב"ה עשה להם נס!

הבה נקבל עלינו בימים אלו, להתחזק בתפילה עם קצת יותר כוונות בתפילה, להגיע מוקדם לבית הכנסת ולא לדבר דיבורי חול. עלינו לדעת, כי יש בכוחה של תפילה, לבטל מעלינו גזירות קשות ורעות, רח"ל.

המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה אומר: "אין מעלת התפילה, תלויה במידת הזעקה שזועק האדם בפיו, אלא במידת הזעקה שזועק הלב!". הנה כי כן, תפילה לעולם נענית במוקדם או במאוחר, כפי שכתב ב"ספר חסידים": "יש אדם שאינו זכאי, שיקבל המקום תפילתו. אלא שבעבור תוקף תחנונים ודמעת עיניו, אשר תמיד בוכה ומתחנן, אע"פ שאין בידו זכות ומעשים טובים - מקבל הקב"ה תפילתו ועושה חפצו". ובעיקר, מה שנדמה לו שאינו נענה בתפילתו אע"פ שהתפלל על זה זמן רב - אינו נכון בכלל, שהרי אי אפשר לדעת היאך היה המצב אילו לא התפלל. על האדם לדעת, ששום תפילה אינה הולכת לאיבוד. כל תפילה מקרבת לה את הישועה ורק נדרשת אמונה וסבלנות, עד שיסיים את מנין התפילות או מנין הימים כדי שתיענה בקשתו. יש החושבים שתפילה היא כמו משלוח פקס - צריך להיענות מיד ועכשיו. עלינו לדעת, כי רק הקב"ה הוא המחליט מתי זמן הישועה!

הסבר לפיוט אחות קטנה

המחבר: **אברהם בן יצחק גרונדי** חי בגרונה שב-ספרד, במאה השלוש-עשרה. הוא היה אחד המקובלים הגדולים בזמנו ונודע גם כחזן וכפייטן.

פיוט הפותח את תפילת ערבית של היום הראשון של ראש השנה, מבטא את תקוותיו ותפילותיו של העם היושב בגלות לשנה החדשה, הפיוט מתאר את מצוקות הגלות, את הזרים השולטים בארצו של עם ישראל ואת העם היושב בגלות ומבקשים להרסו עד יסוד. אח"כ מתאר המשורר את דבקותה של כנסת ישראל ב-ה' למרות כל קשיי הגלות, על רקע הגלות המרה ונאמנותם של ישראל להקב"ה באה הבקשה לגאולה.

אחות קטנה תפלוֹתיה – זו כנסת ישראל שהיא קטנה שבאומות
עורכה ועונה תהלוֹתיה – עורכת את תפילותיה ואת תהילותיה לפני ה'
אל נא רפא נא למחלוֹתיה – ומבקשת שיירפא אותה עכשיו מכל הצרות
תכלה שנה וקללוֹתיה

בנעם מלים לך תקראָה – במילים נעימות קוראת ל-קב"ה
ושיר והלולים כי לך נאה - ע"י שיר והילולים כי כך נאה לפנות לקב"ה
עד מה תעלים עינך ותראָה – עד מתי תתעלם ולא תראה
זרים אוכלים נחלוֹתיה – איך שאומות העולם שולטים בנחלת האבות
תכלה שנה וקללוֹתיה

רעה את צאנך אריות זרו – תנהיג את עם ישראל בגלל שהגויים פזרו אותם
ושפך חרוֹנך באומרים ערו – ושפוך חמתך על אלה שחשבו לעקור מהיסוד
וכנת ימינך פרצו וארו- הגינה ש-ה' נטע בימינו, הגויים פרצו לתוכה ולקטו
לא השאירו עוללוֹתיה- ולא השאירו אפילו עוללות
תכלה שנה וקללוֹתיה

הקם משפלות לראש ממלכת תקים את כנס"י מהשפלות שהיתה ראש ממלכת
כי בבור גלות נפשה נתכת – כי בתוך בור הגלות, נפשה בתפילה נמסה
וכרם זלות לבה שופכת וכרום מעלתה, כך גודל הזלזול מעומק ליבה מתפללת
בדלי דלות משכנוֹתיה ואע"פ שמצב עמ"י הוא כמו דל שב-דלים, תרומם אותה
תכלה שנה וקללוֹתיה

מתי תעלה בתך מבור –מתי תרחם על כנסת ישראל ותוציא אותה מהגלות **ומבית כלא עלה**
תשבר- ומתי תפרק ותשבר את העול שהגויים הניחו עליה
ותפליא פלא בצאתך כגבור – תעשה ניסים ונפלאות ויתפרסם שמך כגיבור
להתם וכלה מכלוֹתיה – ע"י שתכלה ותשמיד את כל הגויים שהצרו לעמ"י
תכלה שנה וקללוֹתיה

חילה קבעו הגוי כלו- הגויים לקחו את כל כוחנו
וטובה שבעו ובזזו איש לו – ואת כל הטוב שהיה בנו, בזזו ושבעו ממנו
ולבה קרעו ובכל זאת – ובנוסף גם פגעו נפשית ועם כל זאת
לא ממך נעו מעגלוֹתיה – לא הפסיקו מלחשוב עליך ולא בגדו בך
תכלה שנה וקללוֹתיה

זמירה שבת וחשקה תגביר – זמירה נדם מהצרות ואעפ"כ חשקה הגבירה
לחפץ קרבת דודה ותעביר – להיות בקרבת הקב"ה והעבירה מעל

**מלב דאבת נפשה ותסיר – ליבה ונפשה, את כל מה שעברה
לבקש אהבת כללותיה – כל זה בכדי לבקש להיות נאהבת כיום מתן תורה
תכלה שנה וקללותיה**

**נחה בנחת לנה רבצה- בקשתינו שתנחה את עמ"י למחוז חפצו ויעלנו לא"י
רב נזנחת מדוד חפצה – די לה ממה שהוזנחה ע"י הקב"ה שהיא חפצה בו
והיא כפורחת עלתה נצה - והיא כמו גפן שפורחים ניצניה
לא הבשילו אשכולותיה – אבל עדיין לא מספיק בשלים
תכלה שנה וקללותיה**

**חזקו וגילו כי שד גמר- עמ"י תתחזקו ותשמחו כי נגמר השוד ש-שדד האויב
לצור הוחילו בריתו שמר – עתה ניחל לקב"ה ואת הבטחתו שמר
לכם ותעלו לציון ואמר – ואז נעלה כולנו לירושלים ונאמר
סלו סלו מסלותיה – שהדרך כל כך סלולה בלי שום מכשולים
תחל שנה וברכותיה**

**יהי רצון שדברי התורה יהיו להצלחת וגאולת עם ישראל בקרוב
ממש.**

תפזורת לפרשה

המלמד - מתכוננים לפרשת השבוע

ו	י	ל	כ	ל	ה	ק	ה
ר	מ	י	ב	צ	נ	ש	ס
ו	מ	ל	ח	ק	ש	א	ת
ה	ר	י	ש	ה	ר	ב	ר
צ	י	ע	ס	נ	ש	מ	א
מ	מ	ת	ד	ע	פ	י	ס
א	ק	א	מ	ל	ר	מ	ת
ו	ב	א	ה	נ	ה	י	י
ק	צ	פ	ר	ח	מ	כ	ר
ז	כ	ע	מ	ר	ה	ל	א
ח	מ	ה	ת	ב	ש	ו	ש

מחסן מילים:

נצבים, שרש פרה, רזה, אלה, מלח, עמרה, אף, קצף, ושבת, רחמה, ראש, קבצך, שש, צמאה, שאב מימיך, חמה, לענה, סדם, וילה, חזק ואמץ, הקהל, הסתר אסתיר, שירה, עד תמם, ממרים

מילתא דבדיחותא

איש אחד בא לשוק ביום ראשון וצועק: "שבעאס קויידש" שואלים אותו האנשים למה אתה צועק ביום ראשון שבת קודש, הרי אתמול היתה שבת? עונה להם האיש: אתמול הייתי צרוד, אז היום אני צועק במקום.

אי שם בהרית המוצרות בשנות השלושים. הטלפון מצלצל במטה השירות החשאי הק.ג.ב. - "שלום, האצתי למטה הק.ג.ב.?" - "כן מה אתה רוצה?" - "אני רוצה להלשין על השכן שלי יצנקל רבינוביץ כאויב המדינה. הוא מסתיר יהלומים באנצי העצים להסקה שלו." כעבור כמה שעות, פושטים שוטרים על הבית, חותכים את כל העצים ולא מוצאים כלום, הם צוהבים בכעס. למחרת, הטלפון מצלצל בבית של רבינוביץ.
 יצנקל, השוטרים האיטליים? השכן אומר: "כן, הם צלו עבודה מצוינת" "יופי, "עכשיו תורק להתקשר, אני צריך שיהפכו לי את האדמה בינה

תורתך שעשועי

א"ת לפרשת השבוע

המלמד - מתכוננים לפרשת השבוע

מאת הרב דוד יפה

כשתשובו אל ה' יעברו לאויביכם (פרק ל' פסוק ז')	_____	א
זאספו כל ישראל כדי לכרות אותה עם ה' (פרק כ"ט' פסוק י"א)	_____	ב
שנהיה ביניהם ניתן אל ליבנו לשוב אל ה' (פרק ל' פסוק א')	_____	ג
כיניו לפני התמר שיהיה לרוב בארץ ישראל (פרק ל"א פסוק כ')	_____	ד
"ראה נתתי לפניך היום את _____ ואת _____ ואת _____ " (פ' ל' פס' ט"ו)	_____	ה
"הקהל את העם האנשים _____ אשר בשעריך..." (פרק ל"א פס' י"ב)	_____	ו
כיניו לדורות הבאים שאף את ליבם ימול ה' (פרק ל' פסוק ו')	_____	ז
עליך לבוזור בהם מכל האפשרויות שנותן לך ה' (פרק ל' פסוק י"ט)	_____	ח
אם תעשה אותו תזכה בזוים (פרק ל' פסוק ט"ו וברש"י)	_____	ט
ינהיג את העם בכניסתו לארץ (פרק ל"א פסוק ג')	_____	י
להם ולזקני ישראל ניתנה התורה שכתב משה (פרק ל"א פסוק ט')	_____	יא
נצטוו לקוות את התורה ולהנייזה לצידו של הארון (פרק ל"א פסוק כ"ה)	_____	יב
היה בן מאה ועשרים שנה כשנפרד מישׂראל (פרק ל"א פסוק א-ב)	_____	יג
ידועות רק לה' ולא יעניש בגללם את כל עם ישראל (פרק כ"ט פסוק כ"ז)	_____	יד
בזוג זה יש לאסוף את עם ישראל בשנת השמיטה (פרק ל"א פסוק י')	_____	טו
ממלכי האמורי שהשמידו ה' (פרק ל"א פסוק ד')	_____	טז
"והותרך ה' אלוֹקֶיךָ בכל מעשה ידיך ב _____ בטֶנֶךָ ..." (פרק ל' פסוק ט')	_____	טז
ימצאו את ישראל ביום שיעזוב אותם ה' (פרק ל"א פסוק י"ז)	_____	יז
כתובה בספר התורה, ואותה יביא ה' על הארץ בימי הרעה (פרק כ"ט פס' כ"ו)	_____	יח
ימצאו את ישראל כיוון שלא ילכו בדרך ה' (פרק ל"א פס' י"ז)	_____	יט
יש לכותבה וללמדה את בני ישראל (פרק ל"א פסוק י"ט)	_____	כ
"לא _____ ולא _____ " (פרק ל"א פסוק ז')	_____	כ